

Toisen lajin säettä laulavia *Phylloscopus*-yksilöitä

KAURI MIKKOLA

Phylloscopus sibilatrix. Noin 3.5.1961 retkeilin Teuvo Suominen kanssa Kirkkonummen Abramsbyn maastoissa. Eräästä lehtonotkelmasta kuului ahkerasti toistettu, lyhyt ja nopeaytiminen säe, jonka olin tuntevinani idänuunilinnuksi *Pb. trochiloides*. Kun sitten näin, että korkealla lehdistössä liikkuva lintu oli *Phylloscopus*, pidin määrittystä jo kutakuinkin selvänä. Käsittämätön ajankohta — lajihan saapuu vasta toukokuun jälkipuoliskolla — pakotti minut kuitenkin tarkkailemaan lintua pitempäänkin. Kun lopulta näin sen kunnolla, totesin sen helposti värituntomerkkien perusteella sirittäjäksi. Säettä pystyn valitettavasti luonnehtimaan vain "idänuunilintumaiseksi" voimatta osoittaa mahdollisia eroja, sillä pääsin perehtymään kunnollisesti idänuunilintuun vasta vuosia myöhemmin.

Phylloscopus trochiloides. 30.5.1971 selostin Hankoniemen Tvärminnessä eräässä korpimetsässä selkärankaiksurssin ryhmälle idänuunilinnun ja peukaloisen laulua, koska molemmat kuultiin ensi kerran tuolla kurssilla; muuten lajit olisikin merkitty muistiin muutta mutkitta. Idänuunilinnun näkemistä en pitänyt kurssilaisten kannalta kovin tärkeänä, mutta peukaloisen halusin näyttää heille. Niinpä tätä etsittiin miehissä, mutta vain idänuunilintu näyttäytyi useaan kertaan. Äkkiä tämä lensi yläpuolellemme koivuun ja päästi lennossa ilmoille raikuvan peukaloissäkeen!

Yksilö esitti säännöttömästi vuorotellen kahta perinpohjin erilaista laulua, hiukan useammin "omaa" lyhyttä, vähän hiljaisempaa ja hätäisesti kiiruhtavaa säettä sekä välillä pitempää, kaikuväänistä, trillien vaihtelun luonnehtimaa peukaloisen säettä, molemmat näille lajeille aivan luonteenomaisia ja tunnettavissa oitis sekä kaukaa että läheltä. Palauttaakseni edes hiukan kurssilaisten luottamusta itseeni ja lintutieteeseen osoitin heille, että oli helppoa sormea nostamalla ja laskemalla näyttää heti ensi tavujen perusteella, kumpi säe oli tulossa, sillä lintu käytti niissä huomattavan erilaista äänen laatua ja volyyymiä.

Molemmissa tapauksissa totuus paljastui siis

lähinnä sattumalta, toisessa oudon ajankohdan ja toisessa opetustilanteen vuoksi. Tapaukset osoittavat kouriintuntuvasti, että varsinkin harvinaisuksien määrittäminen pelkkien äänituntomerkkien varassa vaatii äärimmäistä pidättyvyyttä, vaikka tilanne vaikuttaisi kuinka selkeältä.

Aikaisemmin on HILDÉN (1959; Luonnon Tutkija 63:88) kuvannut Merenkurkun Valassaarilta, missä molemmat *Fringilla*-lajit pesivät rinnan, vastaavanlaisia järripeipon laulun ja muiden äänien muuttumia peippomaisiksi. Myös tämän kirjoittaja havaitsi 1960-luvun alussa Kirkkonummella Karno Mikkolan kanssa kevätkuutolla olevan naaraspuikuisen järripeipon, joka äänteli peipon varoitusääntä *pink . . . pink*.

Kaikissa tapauksissa lajiparit ovat saman elinympäristön lintuja, ja "väärän" laulun oppiminen tapahtunee poikasaikana. Esimerkeistä selviää, että äänelimen anatomian puolesta useilla linnuilla on mahdollisuuksia monenlaisiin suorituksiin. Lajiominaiset laulunkehitystavat, jotka perustuvat eriasteisiin synnyntäisten osasten ja oppimisen yhdistymiin, johtavat kuitenkin lähes aina "oikeaan" käyttäytymiseen.

Summary: Two *Phylloscopus* males with non-specific songs

Two cases from southern Finland are reported where *Phylloscopus* specimens have presented a song of another species. In early May 1961, a Wood Warbler *Pb. sibilatrix* was heard with a song closely resembling that of the Greenish Warbler *Pb. trochiloides*. On 30 May 1971, a Greenish Warbler male was found which presented, in an irregular sequence, two entirely different types of song, one typical of the species but the other exactly similar to that of the Wren *Troglodytes troglodytes*. Both song types also differed from each other with respect to the quality and volume of the voice.